

Хутбе 5

Бид'ат

Арабчада бид'атнынъ манасы: эвельден бенъзери япылмагъан бир шейнинъ япылмасыдыр.

Ислам динининъ Шериатына коре, бид'ат – бу Къур'анда я да Хадисте япылмасы я да япылмамасы айтылмагъан бир шейни япмакътыр. Бид'ат эки къысымгъа айырылыр: ярамай бид'ат ве яхшы бид'ат. Ханафи алимлеринден Ибн Абидин «Роддуль мухтар 'аля дурриль мухтар» адлы китабында бид'атны 5 къысымгъа айыргъан эди. Бу алим бид'ат акъкъында шойле деди ки, бид'ат базы вакъытларда ваджиб олур (мисаль, янълыш диний фыркъларгъа къаршы акълий (яни «логические») ве некълий (яни, къур'ан ве хадистен) исбатлар тапып къаршы сёйлемек); базы вакъытларда мандуб ве суннет олур (мисаль, дин талелелерге ятакъхане къурмакъ киби). Бази вакъытларда бид'ат макруһ олур (мисаль, джамилерни себепсиз сюслендирмек); бази вакъытларда бид'ат мубах олур (урба, емек сайламакъ).

Бид'ат эки къысымгъа айырылгъаныны бу Хадис исбат эте:

Манасы: «Ким динимизге келишмеген бир шейни япса, онынъ япкъаны къабул олунмаз».

Бундан анылашыла ки, динимизге кирсетильген янъы шей Шериаткъа уйгъун олса, оны япмакъ мумкюн.

Бухари китабында «Теравих намазы» болюминде Ибну Шиһабтан ривает этильгенине коре, Пейгъамбер Эфендимизнинъ заманында инсанлар Теравих намазыны айры-айры къыла эдилер. Абдурахман Абдуль-Къарининъ огълу анылаткъанына коре, Рамадан айы геджелерининъ биринде о Умар ибн Аль-Хаттабнен джамиге бардылар. Корьдилер ки, инсанлар Теравих намазыны айры-айры къылалар. Умар ибн Аль-Хаттаб шойле деди:

« Бу инсанлар бир арагъа келип джемаатнен Теравих намазыны къылсалар, буны уйгъун корем». Сонъра ниет этип, Убей ибну Кабнынъ аркъасындан джемаатнен Теравих намазыны къылдырды. Экинджи гедже кене Умарнен берабер чыкъып, корьдилер ки, инсанлар тюневинки имамнынъ аркъасындан намаз къыла эдилер. Буны корип Умар деди:

Манасы: «Бу не гузель бид'аттыр».

Яхшы бид'атлардан мисаллер:

1. Олюмден эвель 2 рекят намаз кълмакъ. Бу бид'ат бойле пейда олды: «Сахих Бухари» китабында анылатыла ки, Хубейб адлы сахабе дженклернинъ биринде бир къач мушрикни ольдюрди, амма сонъра озю эсирликке тюшти. Мушриклер оны ольдюреджегини анылап, Хубейб олюмден эвель 2 рекят намазыны кълмагъа рухсет сорады ве рухсетни алып, намазыны кълды.
2. Яхъя ибну Я'марнынъ яптыгъы яхшы бид'ат – Къур'анны нокъталамасыдыр.
3. Джума куню Джума намазындан эвель экинджи эзаннынъ окъулмасыдыр. Бу бид'ат учюнджи халифе Осман ибн Аффан тарафындан кирсетильди.
4. Пейгъамберимизнинъ догъгъан кунюни къайд этмек, мевлюд окъумакъ.
5. Пейгъамберимизнинъ адындан сонъ صلى الله عليه وسلم язмакъ.
6. Суфилернинъ тарикъатлары да яхшы бид'ат сайылыр.

Ярамай бид'атлардан мисаллер:

1. Базы инсанларнынъ инанчта япкъан ярамай бид'атлар. Къадерийе фыркъасына кирген инсанлар такъдирни инкяр этелер, Джаһмия фыркъасындакилер инсаннынъ ирадеси олмагъаныны айталар, Хавариджилер буюк гунах ишлегенлерге къфир дейлер. Ваһһабийлер олюлерге Къур'ан окъугъан, ду'а ташыгъан, Мевлюдны окъугъан, эвлияларны зиярет эткен инсанларгъа къфир дейлер.
2. Арекетлернен япылгъан ярамай бид'атлар:
 - «Салляллаһу алейһи весселлем» сёзлерни толусынен язмайып, къыскъартып «С.А.В.» язмакъ – мекруһтыр;
 - Килимден теэммум алмакъ
 - Алдлаһнынъ адыны денъиштирмек. Базылары «Алла» дейлер, базылары «Аллагъ» айталар. Бойле айтмакъ олмаз.
 - Пейгъамбер Эфендимиз буюрды ки:

Ваһһабийлер бу хадисни бойле ачыкълайлар: «Бид'атларнынъ эписи – сапыкълыкъ, ярамайдыр». Лякин бу хадиснинъ манасы – «Бид'атларнынъ чокъусы – ярамайдыр». Чюнки Имам Ан-Нававий «Сахих Муслимин» китабыны ачыкълагъанда деди: «Куллю» сёзю арапчада эки манада – «эписи» ве «чокъусы» маналарында къулланыла». Мисаль: Аллаһу Те'алия базы Къабилелерни шиддетли ельнен эляк эттирди. Бу акъкъында Къур'анда шойле бильдириле:

Манасы: «Аллаһ 'Ад къабилесине шиддетли ель йиберди. Чокъусы эляк олды».

Бу аетте «куллю» сёзю «чокъусы» манасында къулланыла. Эгер «эписи» ма насында къулланылса эди, янълыш олур эди, чюнки Аллаһу Те'алия тек бу 'Ад къабилесине аит олгъан шейлерни ёкъ этти, амма коклерни ве башкъа ерлерни ёкъ этмедди. Онынъ ичюн мында «эписи» манасы келишмей.